

изборенъ бюлетинъ

Органъ на Плѣвенската Работническа
Социалдемократическа Партийна Организация.

ВРЪМЕНЕНЪ ЛИСТЪ
ИЗДИЗА ВЪ ПЕТЪКЪ.

СТРУВА 5 СТ. ЕДИНЪ БРОЙ.

Всичко що се отнася до вѣстника да се
изпраща на адресъ:

Т. Лукановъ — Плѣвень.

Работници, на чия страна ще бъдемъ?

Остава още една седмица до изборитѣ. Като ви предлагатъ бюлетина за тази или оная партия; като ви говорятъ за нея и нейнитѣ кандидати; като ви даватъ нейнитѣ вѣстници или възвания и чрѣзъ всичко това — питатъ ви: на чия страна ще бъдете въ врѣме на избора? А неизбѣжно, като избиратели, вие работници, ще бъдете на една или друга страна. При това, особено когато се касае до конституцията, тѣзи страни сж само двѣ: страната на монархо-капитализма и тая на свободата и труда. Немаме, слѣдователно, работникътъ-избирателъ ще гласува или за монархо-капиталистическото господство или за свободата и правата на труда. Срѣдина тука нѣма.

И наистина. Защо ще измѣняватъ конституцията? Кои нужди налагатъ това? Тия ли на работнич. класа? Какво ново, освѣнъ тежести, носи за тая класа проекта за изменение на конституцията? Толкова години какъ „подъ сѣнката на търновската свѣтиня“ се развива българския животъ. Какво донесе това развитие? Много нѣщо. Разорение на дрѣвнитѣ ступани — градски еснафи и земледѣлци по селата; увеличение на неимушитѣ — обѣдняване и пролетаризиране; липса на приходи и, за това, бѣднотия, гладъ, болести — мизерия и изграждане за раб. маси; разиграване въ страната на чуждестранния и мѣстенъ капиталъ — нови врѣски съ чуждитѣ държави, както на отдѣлнитѣ капиталисти мѣстни съ чуждестраннитѣ, тѣй и на държавата съ другитѣ малки и голѣми държави; усложнено, модерно развито и развиващо се държавно управление, засиленъ милитаризмъ — расходи нови и голѣми на нова България; постройки на линии и пристанища, шосета, мостове и всевъзможни общественни постройки — нови даждия прями, облагане на всички прѣдмети отъ първа необходимостъ; голѣмо поскупване на живота; въвеждане на женски и дѣтски трудъ почти всждѣ и намаляване, поради това, надницитѣ; поникване маса фабрики, разработване мини — голѣми печалби, охолень, новъ и прѣлестенъ животъ на капиталиститѣ, лишения и болести за работнитѣ маси. Малко ли е това? Ако е малко, не се безпокойте. Защото то, ще се развие и разрастне се по тоя редъ — благотворната сѣнка на „търновската свѣтиня“ помага на капиталистическото цвѣте, то ще букне още по-вече.

Това донесе и носи въ ржцѣтъ на буржуазията „свѣтинята“ — всичко за нея, нищо за носителитѣ на труда! Въ своитѣ ржцѣ, като я държеше тридесетъ и толкова години, младата наша буржуазия толкова много изсмукваше народнитѣ права и свободи изъ конституцията, щото послѣдната изсѣхна, заприлича на вѣйка. По едно врѣме прѣстана да се вижда, толкова много отнѣ. Тогава започнаха буржуазнитѣ лжжци — писачи да ни пращатъ да я диримъ изъ праха по таванитѣ на софийската черква „св. Кралъ“, защото не била загубена конституцията, ами била скрита тамъ. Това тѣ правѣха, за да отклонятъ погледитѣ ни, за да не видимъ, че буржуазнитѣ партии и класата имъ — обща тѣхна майка — държатъ въ ржцѣтъ си здраво нашата стара познаница, конституцията, „търновската свѣтиня“, но изсмукана отъ свободи, отъ права за труда и толкова свѣтнала, че заприличала на мощи, а не на жива свѣтиня. И сега, класата на буржуазията въ най-

близкѣ съюзъ съ монархизма, се мжчатъ отъ тази изсушена вѣйка да направятъ камшикъ или остень за насъ. Това, обаче, тѣ не могатъ да сторятъ безъ нашето съдѣйствие. Или ще гласуваме съ буржуазнитѣ партии, ще имъ дадемъ съдѣйствието си, и тогава ще бъдемъ сами орждия на нашето лично и класово подчинение, или ще се събудимъ, ще станемъ противъ досегашното конституиране отъ буржуазията надъ конституцията, противъ изсушването ѝ въ полза само на монархия тронъ и на капиталистическата кесия. Въ послѣдния случай, ние ще влеземъ между нашитѣ съзнателни братя по сѣжба, между организирани и сплотени отъ социализма и подъ неговитѣ бойни знамена и, заедно съ тѣхъ, ще гласуваме и се боримъ, въ полза на труда и свободата, за исканията на социалната демокрация и измѣнението на конституцията съобразно съ тѣхъ.

Тукъ срѣдина нѣма! Работнико, въ рѣшителния день, на чия страна ще бъдешъ ти?

Прѣди да гласувашъ, задай си този въпросъ и отговори му.

Министерство на народното здраве и труда.

III.

Освѣнъ демагогията, буржуазнитѣ партии съ проектираното министерство прѣсѣдватъ и една по-сжществена цѣль, а именно, чрѣзъ дребнитѣ, повече привидни отстъпки, да отклонятъ засилващата се-революционна борба и я тласнатъ въ пѣтя на примиренето съ днешното буржуазно общество. По тоя пѣтъ работницитѣ отслабватъ класовата борба и се отдалечаватъ отъ коренното прѣобразование на днешното капиталистическо общество. Тѣзи сж съображенията, които диктуватъ на буржуазията, въ извѣстни моменти, подъ напорѣтъ на пролетарската сила, да отстъпва на работническитѣ искания и се покаже приятелка на социалнитѣ реформи. Буржуазнитѣ партии много-добре си знаятъ, че никога не ще прилагатъ добросъвѣстно предлаганитѣ социални реформи, затова сж понѣкога тѣй щедри съ тѣхъ. Тѣ не се боятъ да прѣдложатъ и учрѣждаването на едно министерство на труда, щомъ като интереситѣ на буржуазията ще останатъ неуязвими, а работническата борба отслабена и парализирана за извѣстно врѣме.

„Ако учрѣждаме министерство на труда, ние не вършимъ това като авансъ на социалиститѣ, а го правимъ, защото слѣдваме пѣтя на прогреса и на развитието. Ние сме свидѣтели на една борба за социална правда, която тепърва се започва. Тя е борбата между социалнитѣ класи. Тая борба се усилва, класата на труда започва да се организира и да се готви за борба съ господарската класа. И ако ние не вземемъ наврѣмenni мѣрки, нашата страна ще дочака въ бѣдаще такива сътресения, които ще бждатъ гибелни за сжществуването и за развитието на нашия народъ. Ние трѣбва да слѣдваме пѣтя на еволюционното развитие, а не пѣтя на сътресенията. Ако Германия и Франция сж заплашени всѣки день отъ такива гибелни сътресения, то това се дължи на ненаврѣменно взетитѣ мѣрки противъ тия сътресения. Нѣка се възползуваме отъ грѣшкитѣ на другитѣ страни, нѣка почерпимъ урокъ отъ тѣхъ и да не допуснемъ сжщитѣ грѣшки и въ България“.

Тия сж изявленията, които Д-ръ Ораховацъ е направилъ прѣдъ народнитѣ прѣдставители въ събранието, за да подкрепи

проекта на парламентарна комисия за новото министерство. Нито министръ прѣдседателя, нито други нѣкой се е обявилъ противъ тѣхъ и проектътъ е билъ гласуванъ. Всички, значи, сж се солидаризирали съ гледището и мисълта на бившия прѣдседател на народното събрание. А мисълта му е ясна и категорична, безъ никаква двусмисленостъ или колебливостъ. Тя открива едно-врѣменно и страхътъ на буржуазията отъ организацията и борбата на работническата класа, и плана на дѣйствие за прѣдотвратяване на голѣмитѣ конфликти. До като отричаше официално въ камарата сжществуването на работници въ България, демократическото правителство иде да признае съ послѣдния си проектъ нуждата отъ специално министерство на труда и народното здраве. Ние вече обяснихме тая двойствена политика на българската буржуазия: ту въ пѣтя на нахално и грубо потисничество, ту въ пѣтя на обѣщанията и примиренията. Българското работничество не за пръвъ пѣтъ опитва и двѣтѣ орждия на българската буржуазия. То си спомня второто царствование на народно-либералитѣ, когато получаваше наредъ съ камшицитѣ и ареститѣ, първитѣ стѣпки на социалното законодателство: закона за женския и дѣтския трудъ. До като изпитваше всичката бруталностъ на повилѣлата тогава управляваща буржуазна партия, то не видя никакъ полза отъ единствения законъ за покровителството на труда. И сега, печалбата за работницитѣ отъ проектираното министерство на народното здраве и труда, дори ако то се възприеме отъ великото народно събрание, не може да бжде подруга; то ще остане едно министерство силно за запазване здравето и капиталитѣ на собственицитѣ, а немошно къмъ болкитѣ и труда на наемницитѣ. Но въпросътъ за неговото осуетяване е почти прѣдразрѣшенъ. Д-ръ Даневъ заяви на едно плѣвенско събрание че е за едно силно министерство на земледѣлието. Тодоръ Тодоровъ, се обади въ Севлиево, че ще иска създаването на министерство на земледѣлието и държавнитѣ имоти. А Ив. Ев. Гешевъ се яви въ Вратца съ едно друго мнѣние, което се различава отъ другитѣ, че съединява търговията, индустрията и труда въ едно министерство, като оставя 9-тото министерство само за земледѣлието. Въ това врѣме Д-ръ Даневъ е сѣдѣлъ до рамото на Гешева. По всичко изглежда, че най-вѣроятно ще бжде министерството на Гешева, ако, разбира се, не остане пакъ първия дворецовъ проектъ, който прѣдвиждаше деветия министръ запазенъ изключително за дворецовитѣ грижи. И въ двата случая, печалбата за работницитѣ е еднаква. Защото трудътъ, притиснатъ между търговията и индустрията, едва ли ще види бѣлъ день, при днешното съотношение на общественитѣ сили. Той ще бжде между чука и наковалнята, сбитъ и използванъ, за засилването на възходящия капитализмъ. Но съзнателното и организирано българско работничество, което успѣ да наложи на буржуазията една политика на отстъпки, макаръ колеблива и измамническа, ще съумѣе да засили своята класова борба, за да принуди сжщата буржуазия на реални отстъпки, въ полза на своето постепенно освобождение. Само съ своята самостоятелна класова борба, борейки се подъ знамето на политическата си прѣдставителка — социалната-демократия, — съзнателно организираното работничество ще може да събере

и обедини другаритѣ отъ своята класа и, така засилено, не само ще истрѣгва истински закони за подобрене на своето положение, но ще бди и налѣга за тѣхното приложение. Тия дни българското работничество съ червено-винената бюлетина въ рж-

цѣ ще има щастливия случай да смѣкне маската на своитѣ експлоататори, като гласува за своитѣ кандидати, прѣдставители на социалната демокрация, истински защитници на работническитѣ интереси.

Исканията на социалната демокрация.

Другитѣ спрѣмо парламента и управлението.

Казахме, че за успѣшното развитие на класовата пролетарска борба, нужно е да се турятъ въ основата на парламента и управлението слѣднитѣ принципи:

„Всеобщо, еднакво, прѣко, избираемо и избирателно, съ тайно гласуване, право за всички граждани *безъ разлика на полъ* при всички избори и гласувания.

Пропорционална избирателна система. Двѣ годишни законодателни избори. Увеличение числото на народнитѣ прѣдставители.

Прѣко участие на народа въ законодателството. Самоуправление на народа въ държавата, окръжитѣ и общинитѣ. Избиране на всички власти отъ народа и даването имъ подъ сждъ безъ особно разрешение.

Социалната демокрация поставя тѣзи искания на първо мѣсто въ своята минимална програма. И сега, когато ще става измѣнението на конституцията, тя иска да се вмѣкнатъ тѣ въ нея.

Това, обаче, никоя отъ буржуазнитѣ партии не желае. Въ проекта на демократитѣ за измѣненията нѣма нищо подобно. Коалацията народняшко-русофилска не жалае, сжщо, нищо подобно — напротивъ, тя е за проекта на демократитѣ и е готова да стѣсни правата ни, но не и да ги разшири. Всички други партии — сжщо. Радикалата и общодѣлитѣ ужъ иматъ въ програмитѣ си нѣкои отъ тѣзи искания, но като дрънкатъ само за република и около измѣненията на конституцията, тѣ забравятъ дори програмнитѣ си искания и нищо подобно не прѣдвяватъ, нито въ „борбата“ си разясняватъ програмитѣ си въ това отношение. Тѣ се страхуватъ да не направятъ, иначе, компромиситѣ си съ буржуазнитѣ партии невъзможни. За това тѣ си свиватъ байряка и, като панаирски залгивачи, викатъ мощерии въ своитѣ модни политически магазини за новия си политически чешитѣ — републиката.

Само социалдемократията въ тоя моментъ прѣдвява казанитѣ искания касателно парламента и управлението, разяснява ги и се бори за вмѣкването имъ въ конституцията при нейното прѣдстояще измѣнение.

Само работническата класа, като най-заинтересована, ще наложи, събирайки силитѣ си, тѣзи демократически реформи.

За това, въ борбата за В. Н. С., раб. класа трѣбва да се сплоти около социалдемократията въ името и за прокарването, между друго, и на тѣзи искания, безъ които нѣма даже буржуазна демокрация, но които, при наличността на една класова раб. сила, ще станатъ цѣнно орѣжие въ борбата на работницитѣ за по-вече хлѣбъ и за пълна свобода.

Народната отбрана.

Социалдемократията иска: *подготовляване народа за въоръжена отбрана. Народна милиция — вмѣсто постоянна войска. Уравняване всички международни спрѣчквания чрѣзъ арбитраженъ сждъ.*

Насъ ни обвиняватъ, като „безотечественици“, като разрушители на „народнитѣ идеали“, насъ ни приписватъ най-страшните грѣхове и ни прикачватъ най-грозни епитети, за дѣто въ нашия химнъ на свободата ние свързваме националното съ интернационалното освобождение на човѣчеството. А, между това, попитайте ги какви отечествоспасители сж тѣ, тия, които ни обвиняватъ; какви сж тѣхнитѣ „народни идеали“. Вижете ги хубаво и вие ще разберете, че тия хора на патриотическитѣ пѣснопѣяния не сж никои други, освѣнъ алчущитѣ за по-голѣми печалби и гешефти, лихвари, търговци, прѣд-

приемачи, фабриканти. „Народниятъ идеалъ“, „величието на България“ е въ тѣхнитѣ кесии — тамъ е тѣхниятъ патриотизмъ, за този патриотизмъ народнитѣ маси трѣбва да издържатъ на плѣцитѣ си огромната тежестъ на милитаризма. Милитаризмътъ, при системата на постоянната войска, е организация на въоръжението, пригодена най-добрѣ за подържане господството на капитала и на монархическата властъ надъ потиснатитѣ и експлоатирани народни маси и прѣдимно надъ работническата класа. Цѣлата организация на въоръжението при постоянната войска, съ военно-бюрократическия и ерархически характеръ на службата, и съ дългия срокъ на обучение, сж създадени, за да се откъсне армията отъ народа и да се направи орѣжие въ ржцѣтъ на капиталистическо-монархическото всесилие.

Какви огромни срѣдства и сили се прахосватъ безразсждно за това милитаристическо чудовище? И това не ще се измѣни, докато трае тоя редъ на нѣщата. Трѣбва да се прѣмахнатъ основитѣ на капиталистическо-монархическото господство, за да се прѣмахне коренътъ на злинитѣ, които носи милитаризмътъ. До тоя день ние искаме да се даде една нова организация на въоръжението — *Народната милиция*, като се прѣмахне дългия срокъ на военно-бюрократическия и ерархически характеръ на службата. Трѣбва да се даде орѣжието въ ржцѣтъ на самия народъ и чрѣзъ едно коренно реформиране духътъ на училищното обучение и възпитание, безъ шовинистически и патриотическо-династически заблуждения, да се дава паралелно умствено, физическо и военно обучение и възпитание.

Ние искаме въпроситѣ за война или миръ да се рѣшаватъ отъ народното прѣдставителство. Всички международни спрѣчквания да се разрѣшаватъ чрѣзъ арбитраженъ сждъ. Тия искания сж отъ особено голѣмо значение за работническата класа и пропадвацитѣ народни маси, защото изключително тѣ носятъ всичкитѣ гибелни послѣдствия отъ войнитѣ.

Религията е частно дѣло.

Признаване религията за частно дѣло. Унищожаване разходването общественни срѣдства за църковни и въпроизводни цѣли. Църковнитѣ и религиозни общини да се смѣтатъ като частни сружavanja, които самостоятелно уреждатъ работитѣ си.

Това иска социалдемократията досѣжно религията и църквата.

Обвиняватъ ни, че разрушаваме вѣрата. Социалдемократията, обаче, съвсѣмъ не се занимава съ това. Тя е партията на *свободната мисль, на свободното върване*. Ако работникътъ вѣрва, че сждбата на хората е отъ бога опрѣдѣлена, че днешниятъ редъ е вѣченъ и неизмѣненъ, вие не можете насила го застави да не вѣрва въ това. Но когато жестокиятъ, корави условия на живота вече разбиятъ неговата закоренѣла вѣра, недѣйте насила го кара да издържа институтътъ на църквата, който вече му е ненуженъ. Държавата не бива да овѣрзва членовѣтъ на обществото съ данѣци за религиознитѣ цѣли. Нито самата държава да дава по каквѣто и да било начинъ материални срѣдства за сждитѣ цѣли. Религията трѣбва да бжде частно дѣло. Ние искаме съ законъ да се гарантира всѣкому свободата да вѣрва или не вѣрва въ принципитѣ и догмитѣ на религията. Разпространението на религиозни догми, извършването на религиознитѣ обряди и служби да се остави на свободнитѣ, частни общини и сдружавания, управлявани по принципа на неограниченото самоуправление. Който има нужда отъ религиозна духовна храна, нека самъ

си плаща за това. Тогава ония, които иматъ най-голѣма изгода отъ разпространението на религиозни суевѣрия — лихваритѣ, капиталистѣ, банкеритѣ, бюрократитѣ — сами ще си плащатъ, а не да стоварватъ, както при всѣки другъ случай, и тоя данѣкъ върху изтощенитѣ плѣщи на работницитѣ.

Затова ние искаме да се прѣмахне чл. 37 отъ нашата конституция и вмѣсто него да се постави нашето искане.

Какъ се борятъ работничитѣ за политическо равноправие.

Женитѣ у насъ нѣматъ политически права — тѣ нѣматъ и право да гласуватъ. Между това, споредъ избирателния законъ, тѣ сж прѣдставлявани отъ избранитѣ депутати тѣй, както и мжжетѣ въ всѣка избирателна околия. Защото законътъ опрѣдѣля, че депутати за В. Н. С. се избиратъ по единъ на всѣки 10,000 души отъ двата пола. Мжжетѣ, слѣдователно, като гласуватъ, избиратъ прѣдставители за себе си и за женитѣ отъ тѣхната избирателна околия. Това е, безъ съмнѣние, не само една неправда, а и едно изрично и официално прогласяване отъ самия буржуазенъ законодатель на умственото малолѣтие на българската жена. По отношение, обаче, на това малолѣтие ние виждаме всички буржуазни партии въ тѣхното дѣйствиe обединени, както това днесъ виждаме и по отношение на много въпроси по поводъ измѣнението на конституцията. Нѣкои отъ тѣхъ иматъ дори въ програмитѣ си искането за равноправие между мжжа и жената, но никоя отъ тѣхъ въ борбата около казанитѣ измѣнения не издига, заедно съ други искания, и това за равноправието.

Единно, днесъ, заедно съ всички свои програмни искания, които настоява да влѣзатъ като принципи въ конституцията, социалната демокрация издига и исканието — чл. 5 отъ нейната програма — за *прѣмъжаване всички закони, които правятъ жената неравноправна спрѣмо мжжѣтъ*.

За това свое искане социалната демокрация се бори и ще се бори, не по етически съображения, не защото краси нейната програма или защото дава поводи на куртоазни и кокетливи обноски къмъ „красивия полъ“, т. е. къмъ празнитѣ отъ работа и сериозна мисль буржуазни дамочки, а защото класата, на която служи социалната демокрация, е жизнено заинтересована въ прокарването на това искане. До когато за дамитѣ отъ женскитѣ съюзи въ България „дѣйността и борбата“ имъ за равноправие е само нѣщо като хубаво, шарено цвѣте отъ красивитѣ имъ и гигантски шапки или като допълнение, интересно медалионче, отъ тѣхнитѣ роскошни огърлици, назначени да ги направятъ още по — „интересни“ за мжжетѣ, които имъ купуватъ тѣзи нѣща съ мжжкия си трудъ, а по нѣкога и съ нечовѣшкитѣ си срамове или безестия — за работническата класа, за социалната демокрация, това съвсѣмъ не е така. Грамадно количество пролетарски жени оставатъ безъ всѣкакво право на гласъ. Многобройната раб. класа, по този начинъ е обезправена въ голѣма степенъ. Тя, която има най-насъщна нужда да вложи всичкитѣ свои сили въ неравната си борба съ буржуазията, е принудена да се яви на полето на изборната борба, дѣто най-добрѣ може, като класа, да срѣщне своитѣ сили съ тия на буржуазната класа, тя е принудена отъ буржуазията, чрѣзъ политическото обезправяване на своята женска половина, да се яви тамъ много по-слаба, по-малобройна. И понеже насъщна нужда е за раб. класа да мобилизира и тласне, въоръжена съ всички политически права, цѣлокупната своя сила, то и насъщна нужда на тая класа е да прѣмахне всички прѣчки за това, а, слѣдователно, — и *«всички закони, които правятъ жената неравноправна спрямо мжжѣ»*. И това толкова повече, колкото равноправието между мжжа и жената се провежда отъ самия капитализмъ. Ние виждаме, че ежедневно капиталътъ откъсва все нови и нови работни сили — тѣзи на про-

летарската майка, сестра и дъщеря — от работничкото съмейство и ги хвърля въ тютюневитъ, язмаджийскитъ, текстилни и пр. и пр. фабрики, въ търговскитъ магазини или държавнитъ и обществени учреждения, или, дори, върху строящитъ се железно-пътни линии — вънъ отъ многобройнитъ работнички въ земледѣлието. Тамъ, при равни условия, но при по-мизерна надница, заедно съ мъжътъ — работникъ, жената влага своитъ жизнени сили въ произведенитъ блага въ видъ на стоки, съ които разполага само капиталиста, отстъпвайки мизерна частъ отъ тѣхната стойностъ за надници. По този начинъ, жената — работникъ се изражда и става неспособна да отговори правилно на своето естествено призвание, а грядущитъ работнически поколения — плътъ отъ нейната плътъ и кръвъ отъ нейната кръвъ — ставатъ слаби и негодни за съпротива на житейскитъ негоди. И, понеже често надницата на работничката трѣбва да се допълни както и да е, за да се излѣкува болното дѣтенце или братченце, или да се даде хлѣбъ и на прѣстарелитъ родители, клѣкнали въ кѣщи, истощени въ трудния и дългъ работнишки животъ, негодни за работа, то и пѣтъкъ къмъ проституцията се открива прѣдъ работничката, като една ужасна пропастъ, дѣто младото и морално здраво момиче ще бѣде гласнато отъ повилнѣлитъ буржуазни синчаги или тѣхни орждия — общаващи красавци.

А тѣзи условия на физическа и духовна деградация за раб. маси, еднакво налагани отъ капитализма за мъжъ и жена, създаватъ въ живота фактически равенство между мъжътъ и жената. За това и тѣ еднакво въоръжени, рамо до рамо ще прѣслѣдватъ неизбежно, утрѣ ако не днесъ, еднакво нуждното си освобождение отъ тия мизерни условия на животъ.

И тѣ ще влѣзатъ въ борбата, която братята, бацитъ, мъжетъ или синоветъ имъ водятъ — тѣ ще идатъ съ тѣхъ при социалната демокрация за обща, равнотѣжаща всѣкому, мъжъ или жена, и равнопужна, полезна тѣмъ борба.

Капитализма създава равенството въ тѣглата за жената и мъжа.

Социализма ще приравни въ борбата жената съ мъжа; той ще кали въ тази борба жената — достойна едноправница съ мъжътъ — и, еднакво трудяща се и заслужила, той ще я освободи отъ тѣжкитъ условия на пролетарския ѝ животъ днесъ. Така работничката, като се бори заедно съ цѣлата своя класа за собственитъ си права и освобождение, ще даде права и свобода и на крѣсливитъ днесъ за равноправие буржуазни дамошки.

Равенството, прочее, между мъжа и жената е дълго на капитализма прѣди всичко. Социализма ще го прокламира, изясни и използва за освободителната борба на пролетариата. Политическото равноправие ще бѣде една отъ побѣдоноснитъ стѣпки на свъръменитъ пролетарски маси. То не ще бѣде, въ всѣки случай, придобивъ на украсающитъ себе си (говорейки за него) като съ лъщиви медалиончета буржуазни жени, които, напротивъ, научени да получаватъ въ даръ, за своитъ харемски особености, всичко, ще получатъ на готово политическитъ си права и свободи въ споменъ отъ побѣдоносното шествие на освободителния пролетарски социализмъ.

Само, слѣдователно, въ и чрѣзъ общата борба на работницитъ, работничката може смислено и успѣшно да се бори за своитъ права; за нея нѣма мѣсто въ който и да било равноправнически съюзъ, мъжки, женски или смѣсенъ, който се откъсва отъ общата, класовата пролетарска борба.

И, ето, сега, когато се измѣнява конституцията, работничката трѣбва да си намѣри мѣстото. Тя трѣбва да подпомогне изборната борба на своята класа.

Класосъзнателната работничка, агитрайки за кандидатитъ на социалната демокрация, ще покаже политическа зрѣлостъ прѣдъ избирателитъ на безразличието, защото тя служи не само на своитъ най-близки цѣли за политическото равноправие на работничката, която дава не по-мал-

ко жертви въ фабрикитъ и работилницитъ, нежели жертвитъ на кървавия милитаризмъ въ биткитъ; но същевременно тя служи на принципа за прѣмахване наемничеството и възтържествуване на социализма. Тази политическа зрѣлостъ, както и самото нейно положение въ производството ѝ даватъ право на политическо равноправие съ работника. Тя ще спечели само чрѣзъ своитъ другари по трудъ чрѣзъ работничката социалдемократ. партия, като тѣхна прѣдставителка. Следователно, нейното мѣсто е въ редоветъ на политическата борба днесъ съ работницитъ противъ буржуазията. И колкото повече избиратели всѣка работничка прати на изборната борба съ бюлетината за работнически прѣдставители, толкова тя повече гласове ще има за своята кауза.

Впрочемъ, на работа съзнателни работнички, не оставайте назадъ въ изборната борба отъ своитъ братия по трудъ, покажете своята политическа зрѣлостъ въ агитацията и вие ще заслужите човѣшки права, отъ които ни лишава буржуазното общество, като ни подлага на експлоатация, на мизерия, на всѣкакви наказания и неправди на равно съ мъжътъ и още по-злѣ отъ тѣхъ, защото заемаме днесъ едно положение на безправни робини.

Пролетарка.

Народната просвѣта и В. Н. Събрание.

Основното образование е задължително и безплатно, споредъ нашата конституция. Тази задължителностъ се прилага отъ държавата ето вече цѣли 34 години. Слѣдовало би, всички дѣца, подлежащи на задължително образование, да свършатъ поне IV отдѣление. А ние виждаме, че всѣка година оставатъ вънъ отъ училищата съ десетици хиляди дѣца, а други десетици хиляди напускатъ училището поради болестъ, а главно поради сиромашия! Какъ се обяснява това „нехайство“ на държавата?

Държавата е изпълнителенъ комитетъ на капиталистическия класа. Тя има една цѣль — да защити съ всички срѣдства интереситъ на капиталистичната класа, да спомогне за нейното закрѣпване и за засилване на капитализма. За тази цѣль тя използва всички учреждения — държавни, общински, окръжни, а въ това число и училищата. Доказано е, че грамотнитъ работници сж по-производителни, създаватъ повече печалби за капиталиститъ, отъ колкото неграмотнитъ работници. Ето защо, въ всички почти държави, както и у насъ, капиталистичната класа е вмъкнала въ основнитъ закони на странитъ принципа — задължителностъ на основното образование. Така тѣ искатъ да се приготвятъ грамотни работници, потрѣбни за експлоатацията отъ капиталиститъ.

Даването образование на всички дѣца на народа е съпроводено съ грамадни разходи. А това не иде на смѣтка на капиталистическата класа, на държавата, които искатъ да използватъ и използватъ държавнитъ приходи за своето засилване и закрѣпване. За народната просвѣта тѣ отдѣлятъ трохитъ, а издрѣжката ѝ прѣхвърлятъ било на економически западналитъ общини, било на окръжията, на разни фондове и пр. Ето защо е и малка грижата на държавата напълно да приложи принципа на задължителното образование.

А кои оставатъ вънъ отъ училищата? Това сж дѣцата на пролетариата. Нѣмайки срѣдства да бждатъ издрѣжани въ училищата, останали безъ надзора на своитъ родители пролетарии, — защото сж вмъкнати въ ярема на експлоатацията, — дѣцата на пролетариата или гаменствуватъ отъ малки изъ улици, свикватъ на лумпашки животъ, което въ бждаще ги довежда или до затвора, или ставатъ избирателни шайкаджии на буржуазнитъ котерии у насъ, или пъкъ още отъ малки се подлагатъ подъ убийствената експлоатация на крвожадни капиталъ, та съ своитъ крѣпки дѣтски кости, мишци и нерви изграждатъ щастieto и благоденствието на буржуазията. Тѣй дѣтския рай за пролетарскитъ дѣца се обръща въ пѣкленъ земенъ адъ!

А съ каква духовна „каша“ се хранятъ ония „щастливци“, които посѣщаватъ училищата? — Тукъ именно управляющата класа е напълно защитила своитъ интереси. Тя гледа на дѣтето като на бждащъ безправенъ пролетарий. Тя не иска отъ пролетарското дѣте въ бждаще да излезе единъ борецъ и защитникъ на своитъ собствени пролетарски интереси. Капиталистичната класа иска да подготви отъ дѣцата въ бждаще да станатъ вѣрни защитници на днешния общественъ редъ, изпълненъ съ кърви и сълзи, съ мизерия и експлоатация. Чрѣзъ училищата иска да заблуди пролетарскитъ дѣца, да затѣпи тѣхния погледъ и тѣхното съзнание. Ето защо, въ училищата не се прѣподава истинската наука, а фалшифицирана; днесъ въ училищата се прѣподава учебна материя изпѣстрена съ заблуди и съ дивъ шовинизмъ.

Държавата строго слѣди такава именно учебна каша да се прѣподава въ училищата, защото тя осигурява господството на буржуазията. Който се осмѣли и поиска да се прѣподава въ училищата истинската наука — той за буржуазията е безбожникъ, прѣдатель на отечеството, измѣнникъ. Да, отъ крвожадната, безбожната, оплула въ развратъ, грабежи, гешефти и прѣдателства буржуазия — ние, социалдемократитъ сме най-много псувани отъ нея. А това показва, че ние сме въ правия пътъ и че сме вѣрни защитници на пролетариата.

Социалдемократията, като знае, че *„знанието е сила“*, иска всички дѣца на пролетариата и на широко работящитъ маси да добиятъ образование. Тя иска принципътъ на задължителното образование да не остане мъртва буква въ основния ни законъ — конституцията. Ето защо, въ днешния моментъ, когато става измѣнение на конституцията, социалдемократията, като изхожда отъ просвѣтителнитъ интереси на работничката класа, ще се стреми да се прокаратъ въ конституцията и слѣднитъ искания:

1. *Пълно задължително и безплатно образование за всички дѣца отъ 7—14 год. възраст (при 7 годишенъ курсъ на основното образование) и по-висше образование за всички бѣдни, но способни дѣца;*

2. *Гарантиране пълното приложение на задължителното и безплатно образование чрѣзъ приложение на единъ законъ за защита на дѣтския трудъ и чрѣзъ отпускане отъ държавата безплатно: жилище, храна, облекло и учебни пособия на всички дѣца на безимотни и съ малкъ доходъ родители;*

3. *Образованието да бѣде сложено върху научни основи; да бѣде свѣтско, освободено отъ религиозни, исторически и др. заблуждения.*

4. *Издрѣжката на училищата да падне изцѣло върху държавата, а грижата за уредбата на училищното дѣло въ дадена община да се възложи върху изборни родителско-учителски комисии, състоящи се отъ родители и учители; избрани отъ избирателитъ на общината.*

Ако държавата изразходва грамадни суми за човѣкоубийствената военна повинностъ, то тя е длѣжна да изразходва много повече за образователната повинностъ на народа. Обаче това тя нѣма никога да стори доброволно. Тя ще го даде само прѣдъ организираната сила на работничката класа.

Само социалдемократията е онази обществена сила, която ще избави не само труда отъ експлоатацията, ще избави дѣтето отъ ногтитъ на капитала, но ще избави и училището отъ днешната мизерия, и ще го обрне въ истински храмъ на науката, въ когото ще се дадатъ всички условия за всестранното и хармонично развитие на всички тѣлесни и душевни сили на дѣтето. А за това е потрѣбна борба, ежедневна организация и борба на пролетариата подъ знамето на социалдемократията.

Ето защо, ако работницитъ исатъ да се осмислятъ горнитъ искания, то въ прѣдстоящитъ избори трѣбва да гласуватъ съ червено-винената бюлетина само за кандидатитъ на работ. социалдемократическа партия.

БОРБАТА НА ДРУГИТЪ.

Полицията нѣма да помогне, разбира се, за да отслабне нашата прѣдизборна агитация. При все това, пустнаха я въ работа за тая цѣль. Още щомъ чухме, че за старши стражаръ тукъ е назначенъ Крушовски, човѣкъ, който въ миналото се е отличилъ съ изстъпленията си противъ социализма и който ни най-малко може да се обвини въ въздържание досѣжно парливитѣ течности, ние разбрахме, че изборитѣ не ще минатъ въ твърдѣ „мекка атмосфера“ — за насъ поне. И ние очаквахме. Старшиятъ Крушовски е започналъ. Въ IX кв. той е заплашвалъ единъ кафеджия да не ни дава помѣщението си за събрания и поставялъ по двама стражари да пазятъ щото събрания да не ставатъ тамъ. Разбира се, събранията си станаха, само, че на други мѣста и по-полезно, тъй като тѣзи изстъпления настроиха още по-вече въ наша полза избирателитѣ и ги привързватъ къмъ насъ.

Нашия комитетъ ще се яви лично прѣдъ окр. управителъ да протестира за тѣзи безобразия полицейски и да иска наказанието на виновния, но, още отъ сега можемъ да кажемъ, че нѣма да ни чуятъ, защото, навѣрно, това си бѣше прѣдвидено още при назначението на Крушовски и тѣзи полицейски дивотии влизаха въ смѣтката на изборната работа и борба на цанковиститѣ.

Прѣдупрѣждаваме, обаче, и Крушовски, и управителя, и цанковиститѣ, че днесъ ние не сме 10 души, както бѣхме едно врѣме, когато Крушовски се борѣше съ надписѣтъ на нашия клубъ, за да „смаже социализма“. Освѣнъ това ние не се въспитаваме въ робско понасяне мачкането на нашитѣ политически права. И заявяваме: най-добрѣ е, г-да, да си налягате парцалитѣ, защото, ако единъ Тепавичаровъ не ни свърши, то никой и никакъвъ пияница нѣма да може да излѣзе на глава въ тая работа.

Оунъ иси, опичайте, си акъла!

Най-послѣ, братята се познаха: стамболисти и радослависти се съгласиха напълно и въ изборитѣ ще бждатъ едно. Забави се малко разрѣшението на това соглашение поради простотата на избирателитѣ на тая финна коалиция. Понеже радославиститѣ, ще обѣсѣятъ на врата си присждата на държавния сждъ за нарушение на конституцията, а стамболиститѣ ще закачатъ на гърдитѣ си обвинителния си актъ за потѣпване на конституцията съ цѣль да ограбятъ държавната хазна, то избирателитѣ на тия двѣ партии не ще могатъ да разпознаватъ: коя частъ на коалицията е вече осждена и коя ще бжде осждена. Но, рѣшили тоя въпросъ: „все едно, день по-рано или день по-късно, все си официално прогласенъ за прѣстъпникъ спрѣмо основния законъ“. По-добрѣ късно, отъ колкото никога. „Който ще ни избира за В. Н. С., т. е., който ще иска да тури хайдутина да пазипаритѣ, той, сигуръ, и за двѣтѣ партии ще гласува — дайте да се союзимъ!“

А Тончевиститѣ артисаха, за да правятъ „самостоятелно дѣйствие“. Слѣдъ всички опити за да си мушнатъ главата въ скута на нѣкоя по-голѣмичка партия, понеже не го биде, тѣ започватъ „самостоятелна борба“ — сжщо като общодѣлцитѣ изъ цѣла България. Тая участъ постигна тукъ и демократитѣ. Така че, сега тѣзи партии се считатъ щастливи, че „ще се броятъ“, т. е. ще видятъ че не струватъ пари.

Ние, нае Маджаровъ, на голѣмото събрание въ „Съгласие“ на 15 того, ще вървимъ по закона. И Даневъ повтаря: ще кретаме ние подиръ закона — каквато той рече, тая ще я бжде. И за това мѣстнитѣ цанковисти прѣдложиха на демократитѣ въ общината да си дадатъ оставкитѣ. Ако бѣха си ги дали, никаква ревизия нѣмаше да има на общината и демократитѣ щѣха да си минатъ за най-чисти. Но и тѣ хайрсажи: не си дадоха оставкитѣ — искатъ да се изпълни силомъ закона, т. е. да ги сждимъ и тѣ да отстъпятъ на цанковиститѣ общината. И ето какъ сж принудени днесъ цанковиститѣ тукъ да правятъ каквото закона каз-

ва. „Не можемъ, то се знае, да се откажемъ отъ общината като имаме да правимъ избори — тѣ сж 300 гласа за тия, които иматъ и общината като управници: пожарникари, пѣдари, цигани, роднини на всичко това и пр. пр.“

Прочее, назначи се ревизия на общината ни, която бързо трѣбва да свърши и скоро, прѣди изборитѣ, ще имаме тричленна народняшко-цанковистка комисия! Закона, слѣдователно, ще се изпълни въ точъ: и на демократитѣ ризитѣ на пазаря и изборитѣ осигурени за цанковиститѣ! Два заяка съ единъ ударъ. Не, три заяка — защото макаръ и не по волята на цанковиститѣ (като не щѣха сами да си дадатъ оставкитѣ!...) закона ще се изпълни. А има та чакатъ да се изпълни закона, простички и гладнички цанковисти... безъ да смѣтаме народняцитѣ, на които апетита иде стрѣмглаво, колкото по-вече ядатъ.

Страшна тревога бѣ настѣпила тия дни въ лагера на нашитѣ противници. Каруцаритѣ въ града — а тѣ сж много и сж все избиратели бѣха въ стачка, ржководството на която повѣриха намъ.

„Ха сега! Ами сега? — Социалиститѣ ще спечелятъ избора!“, завайкаха се въ редоветѣ на всички буржуазни партии. Исплашиха се и пустнаха въ ходъ всички срѣдства за да откъснатъ каруцаритѣ отъ нашитѣ съвѣти по водене борбата имъ. Полицията започна да се набѣрка, провокатори пустнаха между каруцаритѣ и пр. и забравиха, че, по между си, тѣзи партии враждуватъ за нѣщо — духовно ги обедини страхѣтъ имъ. Варжнджакъ и общодѣлскитѣ политически кекеветъ додоха да ни убѣждаватъ, че каруцаритѣ не сж пролетарии, та не трѣбвало съ тѣхъ ние работа да имаме... Глупости и дивотии колкото искашъ се надрънкаха — страхѣтъ понеже е лошъ съвѣтникъ.

Борбата на каруцаритѣ се прѣкрати и всички си лѣгнаха на дрипитѣ — сега тѣ мълчатъ. Но ние имаме да имъ кажемъ едно нѣщо по тоя поводъ.

Почакайте, приятели!

Тоя пжтъ бърже се растрѣвожихте и бързо отихнахте. Наближава деньтъ когато еднжжъ за винаги ще бждете подплашени. И, понеже сега спекулирате съ общинскитѣ училища и орждията си — службашии срѣщу насъ, то, когато пролетарския кракъ ще стѣпи на вашето мѣсто, да не се сърдите — отъ сега ви го казваме: червеното знаме на нашитѣ побѣди, което ще се издигне надъ общината, за да възвестява вашето безвъзвратно сгромолясане и да не ви дава спокоенъ сънъ, ще бжде двадесетъ метра дълго и тринадесетъ — широко. А ревизитѣ, които ще станатъ (ето дѣ ви боли вастъ!) подъ това знаме, на управленията ви до сега, нѣма да бждатъ повѣрхностни и само за изборни цѣли, а ще бждатъ обстойни и за всички ви, за да види работния свѣтъ въ Плѣвнѣ всичкитѣ ви хайдутлуди и хайрсажжци. Почакайте гължбчета — има врѣме още, не се стрѣскайте толкось, като подплашени лисици...

Въ Перникъ има обща стачка рудничарска. Около 2000 миньори сж сложили чуковетѣ и излѣзли изъ галериитѣ. Това е изплашило буржуазнитѣ партии. Какъ, 2000 миньори, отъ които мнозинството избиратели, подъ ржководството на социалиститѣ въ изборно врѣме? — Ами че, социалиститѣ ще спечелятъ избора тогава! — Това не бива! И испратило веднага правителството, освѣнъ войската, още и нѣколко отдѣления конни стражари за да прѣслѣдватъ „агитацията на заинтересованитѣ партизани“ въ Перникъ, т. е. да гонятъ социалиститѣ. Сиromашинкитѣ, колко се исплашиха! Чакайте, господа буржуазни политикани, не е още тъй опасно. Но, знайте, че като си криете главитѣ задъ гърба на вашата полиция, вие правите като камилското птиче: ровите си главата въ пѣсѣка и мислите, че сте се скрили, а то цѣлото ви тѣло остава открито за нашитѣ удари... Днесъ полицията и подкупитѣ ви ще ви спасятъ. Но утрѣ,

когато работницитѣ се свѣстятъ окончателно и разбератъ защо аджеба вие прѣслѣдвате толкова социализма, тогава и самъ дявола нѣма да ви помогне. Иде, иде тоя день бързо...

Нашата борба.

Публични квартални събрания станаха на 15 май въ кварталитѣ V, VII и IX. Въ V и VII квартали др. Ал. Даневъ даде отчетъ за дѣйността на комисията по облагане подлежащитѣ на военъ данѣкъ. Въ IX кварталъ говори др. П. Бърдаровъ за „царската коалиция и работницитѣ“.

Събранията сж посѣщавани много добрѣ и слѣдени внимателно.

Въ отговоръ на демагогската агитационна рѣчь на д-ръ Даневъ, държана въ Плѣвнѣ на 15 май, назначиха се редица квартални събрания за 22 с. м. Такива събрания станаха въ кварталитѣ V, VI, VII, VIII и IX. Въ първитѣ четире квартала се държаха по едно събрание, добрѣ посѣтени и то изключително отъ работници. Въ IX кварталъ станаха двѣ събрания — сжщо така добрѣ посѣтени. На тия събрания се даде единъ подобаващъ отговоръ на просташки селашката рѣчь на цанковисткия шефъ.

Въ IX кварталъ полицията по единъ мръсенъ и безаконенъ начинъ запрѣти събранието, което трѣбваше да стане въ кафенето на Рогозаровъ, но при все това, въ друго кафене събранието пакъ се състоя и добрѣ бѣше посѣтено.

Успѣхѣтъ на тия събрания показва, че масата отъ кварталитѣ наистина се е наситила на лъжливитѣ обѣщания на всевъзможнитѣ демагози, съ отвращение ги отритва и се вслушва съ живъ интересъ въ социалистическата истина.

На 28-и того — Сжбота вечеръта въ бирарията на Бр. Калпазанови ще имаме **СЪМЕЙНО-ЗАБАВИТЕЛНА**

—ЛИТЕРАТУРНА ВЕЧЕРИНКА.

Ще говори др. Димитръ Благоевъ върху:

„Републиката и социалната демокрация“.

На 29-и того — Недѣля — сутринъта, точно отъ 10 часа, въ салона на др-во „Съгласие“ ще стане:

Публично прѣдизборно събрание,

на което ще говорятъ: др. Д. Благоевъ — върху: „Изборитѣ за В. Н. С. и работницитѣ“ и др. Т. Лукановъ — върху: „Нашата конституция, малтретирането ѝ отъ бурж. партии и борбата около измѣнението ѝ“.

Всички на събранието!

Другари, четете и разпространете прѣвсходната брошура на др. В. Коларовъ:

„КОНСТИТУЦИЯ НА КНИГА,

КОНСТИТУЦИЯ ВЪ ЖИВОТА“.

Цѣна 20 стотинки.

Намира се въ партийната агентура.

ПЕЧАТНИЦАТА

Караивановъ & Влаховъ — Плѣвнѣ

се поднови и запълни съ нови букви и украшения.

Печати всичко на умѣрени цѣни.

Работници,

четете и разпространявайте

„Работнически вѣстникъ“
и **„Ново врѣме“.**